

Oikaisuvaatimus, Kumppanuusavustushakemus Lapsen Kengissä ry, Varkauden perheentalon toiminta

Ahall 10.08.2026 § 231
5570/02.05.01/2025

Valmistelija(t) Hyvinvointikoordinaattori, Sirpa Kononen,
sirpa.kononen(at)pshyvinvointialue.fi, p. 0447176665. HYTE- ja
osallisuuspäällikkö Sade Rytönen,
sade.rytonen(at)pshyvinvointialue.fi, p. 0447176370
Päivi Eskelinen palvelualuepäällikkö, asiakkuudet ja laatu,
puh. 044 718 6403 paivi.eskelinen1(at)pshyvinvointialue.fi

Päätös
Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä hyvinvointialuejohtaja

Päätösehdotus
Aluehallitus päättää hylätä oikaisuvaatimuksen.

Ennakkovaikutusten arviointi
-

Toimivallan peruste Hallintosääntö § 36

Liitteet ja oheisaineisto
Esityslistan liitteenä:

Esityslistan oheisaineistona:

- Liite 1 Vastine Pohjois-Savon asiakaskokemusjaoston esitykseen Lapsen Kengissä ry Varkauden Perheentalo 2026
- Liite 2 Oikaisuvaatimus, kumppanuusavustuspäätös, Lapsen Kengissä ry, Varkauden perheentalon toiminta
- Liite 3 Oikaisuvaatimuksen täydennys, kumppanuusavustuspäätös, Lapsen Kengissä ry, Varkauden perheentalon toiminta
- Liite 4 Kannanotto kumppanuusavustushakemus, Lapsen kengissä ry
- Liite 5 Raportti kumppanuusavustustoiminnasta, Lapsen Kengissä ry
- Liite 6 Lapsen Kengissä Perheentalo P-S HVA kumppanuusavustusraportti 2025, Lapsen Kengissä ry
- Liite 7 Perhekeskustoimintasuunnitelma 2023 – 2025
- Liite 8 Pohjois-Savon hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025-2029 final
- Liite 9 Hyte yhdyspinnat kuviot 02 2025
- Hallinto-oikeuden päätös 1524/2026 8.6.2026

Valmistelu Pohjois-Savon hyvinvointialueen kirjaamoon saapui 16.1.2026 oikaisuvaatimus Varkauden perheentalo, Lapsen kengissä ry:ltä koskien asiakaskokemusjaoston 14.1.2026 päätöstä §40. Oikaisuvaatimus on saapunut määräaikaan mennessä.

Lapsen Kengissä ry vaatii kumoamaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen asiakaskokemusjaoston kokouksen kaikki avustuspäätökset (§4–59) ja palauttamaan ne uudelleen käsittelyyn, jotta kokonaisuus voidaan tarkastella uudelleen alueellisen tasa-arvon ja alueellisen tasapuolisuuden periaatteiden mukaisesti.

Asiakaskokemusjaosto käsitteli oikaisuvaatimuksen kokouksessaan 18.2 §66, ja päätti pitää aikaisemman päätöksen voimassa. Varkauden perheentalo teki asiasta valituksen hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus pyysi Pohjois-Savon hyvinvointialuetta antamaan asiasta lausunnon, jossa perustelee, minkä vuoksi jaosto on itse käsitellyt oikaisuvaatimuksen, eikä sitä ole käsitelty hallituksessa.

Asiakaskokemusjaosto antoi lausuntonsa, jossa se perusteli toimivaltansa perustuvan hyvinvointialueesta annetun lain §139.

Hallinto-oikeus on kumonnut päätöksellään 1524/2026 8.6.2026 asiakaskokemusjaoston päätöksen, ja palauttanut oikaisuvaatimuksen käsiteltäväksi aluehallitukselle. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan asiakaskokemusjaosto on hallintosäännön mukaan aluehallituksen jaosto, ja sen päätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset käsitellään aluehallituksessa.

Lapsen Kengissä ry vaatii kumoamaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen asiakaskokemusjaoston kokouksen kaikki avustuspäätökset (§4–59) ja palauttamaan ne uudelleen käsittelyyn, jotta kokonaisuus voidaan tarkastella uudelleen alueellisen tasa-arvon ja alueellisen tasapuolisuuden periaatteiden mukaisesti.

Oikaisuvaatimuksen tekijä on listannut kolme kohtaa, joiden perusteella hakee oikaisua:

- 1) Hyvinvointialue on rikkonut velvoitetta tasa-arvoisesta alueellisesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä hyvinvointialueella.
- 2) Hyvinvointialue on rikkonut perhekeskusalueiden tasapuolisen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta avustuksia jakaessa.
- 3) Asiakaskokemusjaoston muutoksenhaun kohteena olevasta päätöksestä ei myöskään käynyt ilmi päätöksen perusteet. Hallintolain § 45 mukaisesti päätös on perusteltava.

Oikaisuvaatimuksen tekijä on perustellut laajasti edellä mainittuja kohtia oikaisuvaatimuksessa (Liite 2) ja oikaisuvaatimuksen täydennyksessä (Liite 3).

Varkauden kaupungin kannanotto asiaan on saapunut hyvinvointialueelle 28.1.2026 (Liite 4).

Hyvinvointialueen vastaus vastineeseen

Pohjois-Savon hyvinvointialueen periaatteet avustusperusteisesta yhteistyöstä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa (HYV. asiakaskokemusjaosto 10.9.2025) -ohjeen mukaisesti kumppanuusavustus on **harkinnanvarainen tuki ja se toimii täydentävänä julkisena rahoituksena** hakijan muulle rahoitukselle kuten STEA, hankerahoittajan rahoitus (ELY, AVI tms.) tai hakijan muu ulkopuolinen rahoitus tai oma varainhankinta.

Lapsen Kengissä ry haki 13.11.2025 Pohjois-Savon hyvinvointialueelle saapuneella hakemuksella Varkauden perheentalon matalankynnyksen ja jalkautuvan toiminnan vakiinnuttamiseen Varkaus, Joroinen ja Leppävirta alueilla kumppanuusavustusta vuosille 2026, 2027 ja 2028. Haettu summa vuodelle 2026 oli 35 200 euroa.

Hyvinvointialueelta hakemalla avustusrahoituksella Lapsen Kengissä ry:n oli tarkoitus vahvistaa Varkauden Perheentalon kohtaamispaikkatyötä palkkaamalla osa-aikainen ohjaaja. Kumppanuusavustushakemuksen Liite 1:n mukaan *”kävijämäärien kasvu ja toiminnan sisällön laajeneminen haastavat laadukkaan kohtaamistyön toteuttamista nykyisillä resursseilla. Avustuksella palkataan osa-aikainen ohjaaja, jonka työtehtävänä on kohdata lapsiperheet Perheentalon arjessa tarjoten laajempia osallistumisen mahdollisuuksia. Työhön sisältyy asiakastyö Varkauden Perheentalolla (Kauppakatu 32). Avustuksen avulla vakiinnutetaan ja edelleen kehitetään hyvin käynnistynyttä jalkautuvaa kohtaamispaikkatoimintaa Leppävirralla ja Joroisissa joka toinen viikko.”*

Kumppanuusavustusten jaossa yhtenä määräävänä tekijänä on hyvinvointialueen talousarviomääräraha ja hakemukset arvioidaan hakukohtaisesti

Avustuksia jaettaessa hyvinvointialue huomioi avustusbudjetin koko määrärahasta jatkettavien kumppanuusavustusten osuuden vuosittain. Sitä tarkastellaan hyvinvointialueen talousarvion määrärahan puitteissa. Jatkettavien kumppanuusavustusten budjettivarauksesta tehdään asiakaskokemusjaostossa aina erillinen päätös vuosittain. Vuodelle 2026 tehdyssä budjettivarauksessa ovat mukana ne kumppanuusavustukset, jotka on myönnetty vuosina 2024–2025.

Kumppanuusavustuksen saaja on velvollinen raportoimaan menneestä toimintavuodesta hyvinvointialueelle vuosittain

väliraportilla. Raportti viedään asiakaskokemusjaostolle arvioitavaksi ja myönnettävän avustussumman osalta päätettäväksi. Jatkuva kumppanuusavustus ei välttämättä toteudu alkuperäisen haun mukaisesti, mikäli toiminta ei ole ollut avustushakemuksen suunnitelman mukaista. Kumppanuusavustussopimuksen päättyessä saaja on velvollinen tekemään loppuraportin hyvinvointialueelle.

Pohjois-Savon alueella toimivat neljä (Varkaus, Kuopio, Siilinjärvi, Iisalmi) perheentaloa ovat hakeneet hyvinvointialueelta kumppanuusavustusta eri vuosina. Nämä avustuskaudet ovat olleet eri pituisia. Jokaiselta perheentaloilta tulleita hakemuksia tai kumppanuusavustuksen jatkohakemuksia on arvioitu hakukohtaisesti vuosittaisen määrärahan puitteissa.

Aiempina hakuvuosina 2023, 2024 ja 2025 perhepalveluihin kohdistuvaa avustusrahaa on pystytty osoittamaan päätöksissä enemmän koska hakijoita ja kriteereitä täyttäviä hakemuksia on ollut vähemmän. Vuonna 2023 asiakaskokemusjaosto määrittä ensimmäisen avustushaun kriteereiksi hyvinvointikertomuksen pohjalta seuraavat painopistealueet:

- 1) vanhemmuuden tuki
- 2) ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö ja
- 3) yksinäisyyden ehkäisy

Siten erityisesti vuoden 2023 myönteisissä avustushakemusten hyväksytyissä päätöksissä korostuivat edellä mainitut teemat. Vuosien 2024, 2025 ja 2026 avustushaussa erikseen määriteltäjä painopisteitä ei ole ollut.

Vuoden 2026 hakemuksia arvioidessa Lapsen Kengissä ry:n hakemusta on tarkasteltu 20.10. – 30.11.2025 hakuajalla saapuneiden 56:n hakemuksen kesken. Hakijoissa ei ollut mukana toisia alueen perheentaloja. Hyvinvointialueelle saapuneiden hakemusten haettu yhteenlaskettu avustussumma oli yhteensä 1 558 537 euroa. Vuodelle 2026 jaettava avustusbudjetti on suuruudeltaan 850 000 euroa, josta jatkettavien kumppanuusavustusten budjettivauraus on 375 400 euroa. Uusille avustuksille budjetista jäi jaettavaksi 474 600 euroa.

Lapsen Kengissä ry vetoaa oikaisuvaatimuksessa ”luottamuksen suojan periaatteeseen” ja siihen, että kaikki alueen perheentalo -toimijat ovat tasa-arvon vuoksi oikeutettuja avustukseen. Hyvinvointialue korostaa, että jaettava kumppanuusavustus on harkinnanvarainen avustus ja sen myöntämistä arvioidaan jokaiselle hakukierroksella omana prosessina. Hakijan ei tule odottaa, että avustus myönnetään jokaisella hakukierroksella automaattisesti ”luottamuksen suojan periaatteeseen” nojaten. Avustusten tarkoituksena ei ole saattaa hakijoita myöskään keskinäiseen kilpailuasetelmaan.

PSHVA:n avustuskriteereissä mainittuihin suunnitelmiin ja ohjelmiin yhteys

Lapsen Kengissä ry viittaa hakemuksessaan, että toiminta on hyvinvointialueen perhekeskustoimintasuunnitelman mukaista toimintaa ja täydentää palveluja joustavasti, asiakaslähtöisesti ja vaikuttavasti. Avustushaun periaateohjeessa ei ole mainittu perhekeskustoimintasuunnitelmaa, jota haettavan avustettavan toiminnan tulisi toteuttaa. Perhekeskussuunnitelmassa (Liite 7) kuvataan kohtaamispaikkatoiminta järjestön, seurakunnan tai kunnan toimijoiden järjestämiseksi toiminnaksi ja yhtenä kehittämiskohteena suunnitelmassa on yhteistyön säilyminen kuntien, järjestöjen ja hyvinvointialueen kesken.

Avustuskriteerien mukaisesti avustettavan toiminnan tulee toteuttaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen strategian painopisteitä, strategisia periaatteita ja toimenpiteitä ja SOTE-palvelustrategiaa sekä alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman hyvinvointitavoitteita.

Pohjois-Savon hyvinvointisuunnitelmassa 2025–2029 (Liite 8) on kuvattu, että perheetalot ovat keskeisiä järjestöjen tehtäviin liittyvää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä ja järjestöjen hyvinvointialueille tarjoamaa asiantuntijatukea yhdyspinnoilla tehtävää työtä vanhemmuustaitojen sekä osallisuuden vahvistamiseksi. Kohtaamispaikkatoiminta kuvataan hyvinvointisuunnitelmassa kunnan järjestämäksi asiantuntijatueksi, jossa voidaan tehdä yhteistyötä yhdyspinnoilla hyvinvointialueen kanssa. Myös yhdyspintatyössä (Liite 9) kohtaamispaikkatoiminta kuvataan ensisijaisesti kunnan ja järjestöjen työksi.

Oikaisuvaatimuksen tekijän väite siitä, että hyvinvointialue on rikkonut velvoitetta tasa-arvoisesta alueellisesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä hyvinvointialueella.

Hyvinvointialue toimii sote-järjestämislain 7 §:n mukaisesti tukemalla yleishyödyllisiä yhteisöjä avustusperusteisella yhteistyöllä. Tämä velvoite on sisällytetty selkeästi avustusperiaatteiden johdantoon: *”Hyvinvointialueen on sote-järjestämislain 7 § mukaisesti edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä.”* Avustusten myöntämisen ehtona on, että toiminta toteuttaa hyvinvointialueen strategisia tavoitteita ja täydentää palveluketjuja, ei se, että avustusta myönnetään jokaiselle hakijalle *”Avustettavan toiminnan tulee tukea ja täydentää hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevaa toimintaa.”*

Hakemusta arvioitaessa tarkastellaan mm.:

- hakemuksen kohderyhmää ja vaikuttavuutta
- avustuksen käyttötarkoitusta ja suunnitelmallisuutta
- hakijan taloudellista kestävyyttä ja muuta varainhankintaa
- toiminnan laajuutta ja toteutumista useamman kunnan alueella

Arviointi kohdistuu siis hakemuksen sisältöön, ei hakijan kotikuntaan, perhekeskusalueeseen tai alueelliseen sijaintiin. **Tasa-arvoisuus** toteutuu siten, että kaikki hakemukset arvioidaan samoilla, ennalta vahvistetuilla kriteereillä.

Oikaisuvaatimuksentekijän väite siitä, että hyvinvointialue on rikkonut perhekeskusalueiden tasapuolisen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta avustuksia jakaessa.

Perhekeskusalueiden tasapuolinen kohtelu ei tarkoita, että jokaiselle alueelle myönnetään avustuksia yhtä paljon, vaan että:

- kaikki hakijat voivat tasavertaisesti hakea,
- hakemukset arvioidaan samoilla kriteereillä,
- päätökset perustuvat hakemusten sisältöön, laatuun ja avustuskriteerien täyttymiseen.

Avustusjärjestelmä on luonteeltaan harkinnanvarainen, ei subjektiivinen oikeus.

Yhdenvertaisuusperiaate sisältyy avustusperiaatteisiin. Lisäksi hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti, kaikki hakemukset käsitellään keskitetysti, valmistelussa käytetään yhtenäisiä arviointikriteerejä, päätökset tekee hallintosäännön mukainen toimielin (asiakaskokemusjaosto) ja hakijoilla on muutoksenhakuoikeus.

Mitä tarkoittaa se, ettei myönnetä avustusta

Lapsen Kengissä ry:n hakemusta arvioidessa on huomioitu se, että vaikka hyvinvointialue ei pysty avustusta myöntämään, Varkauden perheentalon kohtaamispaikkatoiminta ei pääty, vaan se toimii edelleen STEAn rahoittamana tärkeänä alueellisena toimijana eteläisen alueen lapsiperheille. Kielteinen avustuspäätös ei sulje pois Lapsen Kengissä ry:tä toimimasta edelleen perhekeskustoimintasuunnitelman mukaisesti. Lapset Kengissä ry kuvasi omassa 15.1.2026 hyvinvointialueelle saapuneessa vastineessaan (Liite 1), että haettava avustus, 35 200 euroa vuodessa, on noin 14 prosenttia toiminnan kokonaisbudjetista.

Hakija on kumppanuusavustushakemuksessa kuvannut, että jos, avustussumma ei toteudu täysimääräisesti: *"Esisijaisesti turvataan osa-aikaisen ohjaajan työpanos, joka on toiminnan laadukkaan toteutuksen ja perheiden arjen kohtaamisen kannalta keskeinen. Ohjaajan läsnäolo mahdollistaa perheiden kuulemisen, tuen tarjoamisen ja osallistumisen matalalla kynnyksellä – tämä on toiminnan vaikuttavuuden ydin. Rahoituksen jäädessä vajaan karsitaan ensisijaisesti Lapset puheeksi -menetelmäosaajien koulutusta ja Lapset puheeksi -keskustelujen toteuttamista. Vaikka menetelmä on tärkeä vanhemmuuden tukemisessa, sen toteutus vaatii erillistä työaikaa ja resursseja, jotka voidaan suunnata suoraan kohtaamistyöhön. Näin varmistetaan, että Perheentalon arjessa*

säilyy perheiden kannalta olennaisin tuki: turvallinen, saavutettava ja ammatillisesti ohjattu kohtaamispaikka.”

Hyvinvointialue toteaa, että kielteisellä avustuspäätöksellä on todennäköisesti vaikutuksia Lapsen Kengissä ry:n toteuttaman jalkautuvaan kohtaamispaikkatoiminnan vakiinnuttamiseen Leppävirran ja Joroisten alueilla, mutta ei varsinaisesti Varkauden perheentalon perustoimintaan. Hakijan mukaan jalkautuva kohtaamispaikkatoiminta toteutetaan joka toinen viikko Leppävirralla ja Joroisissa, jolloin palvelut viedään lähelle niitä perheitä, jotka eivät pääse Varkauden Perheentalolle.

Jalkautuvan kohtaamispaikkatoiminnan osuutta Leppävirran ja Joroisten osalta on arvioitu Lapsen Kengissä ry:ltä pyydetyn vuoden 2025 kumppanuusavustustoiminnan loppuraportin mukaan (Liitteet 5 ja 6).

Varkauden perheentalo toteuttaa Lapset puheeksi –koulutusta hyvinvointialueen ammattilaisille. Lapsen Kengissä ry on yksi Lapset Puheeksi -menetelmän kouluttajista muiden joukossa. Lapset puheeksi-koulutukset ovat sekä kunnan, että hyvinvointialueen tehtäviä. Lapset puheeksi-menetelmän tavoitteena on tukea lapsia, nuoria ja perheitä heidän jokapäiväisessä elämässään kotona, päiväkodissa, neuvolassa, koulussa ja vapaa-ajan ympäristöissä. Menetelmää käytetään myös erilaisissa sosiaali- ja terveysalan palveluissa, järjestöissä sekä vastaanottokeskuksissa. Hyvinvointialue toteaa, että Lapset Kengissä ry:n avustusmäärärahan kielteisestä päätöksestä huolimatta Lapset Puheeksi -koulutukset jatkuvat hyvinvointialueella.

Näiden arvioiden perusteella hyvinvointialue katsoo, että se ei ole rikkonut velvoitetta tasa-arvoisesta alueellisesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä hyvinvointialueella. Eikä se ole rikkonut perhekeskusalueiden tasapuolista ja yhdenvertaista kohtelun periaatetta avustuksia jakaessa.

Oikaisuvaatimuksen tekijän väite siitä, että asiakaskokemusjaoston muutoksenhaun kohteena olevasta päätöksestä ei myöskään käynyt ilmi päätöksen perusteet. Hallintolain § 45 mukaisesti päätös on perusteltava.

Hyvinvointialue myöntää tekemänsä virheen siitä, että päätöksen perusteluissa olisi pitänyt olla tarkemmat yksilöivämmät perustelut. 14.1.2026 käydyssä asiakaskokemusjaoston kokouksessa jaoston jäsenillä oli käytössä päätöksen teon tueksi valmistelijoiden valmistama saapuneista hakemuksista tehty yhteenvetomateriaali. Materiaalin pohjalta jaosto kävi keskustelua hakemusten myöntämiseen ja hylkäämiseen liittyvistä yksilöllisistä perusteluista.

Hyvinvointialue toteaa oikaisuvaatimuksen tekijältä 26.1.2026 tulleen oikaisuvaatimuksen täydennykseen, että avustusprosessia tullaan kehittämään vuoden 2026 aikana palautteen pohjalta. Avustusten todellista vaikutusta ja sen arviointia

hyvinvointialueiden palvelujen täydentävänä tai tukevana toimintana, tullaan myös kehittämään vahvemmin koko prosessin osalta.

Ehdotuksena on, että oikaisuvaatimus hylätään.